

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Cezar Petrescu

CEZAR
PETRESCU

DUMINECA
ORBULUI

Respect pentru oameni și cărti

Acceleratul intra în Gara de Nord cu o întârziere de două ceasuri; la unu după miezul nopții.

Când au prins a se perinda constelațiile semnalelor luminoase, discurile semafoarelor oblice și albastrele panouri de reclame, Sergiu Miclăuș nu-și mai stăpâni neastămpărul.

Înșfăcă valiza ușurică din plasă. Zvârli pardesiul de gabardină pe braț și, în loc de politicos salut, o privire asasină de gangster celor două văduve de funcționari superiori, care tot drumul i-au pus răbdarea la amarnic supliciu cu discuția lor mai volubilă decât duruitul de ventilator.

Ambele persoane au rămas pietrificate pe marginea banchetelor.

Pentru prima oară în decurs de șase ore și-au pierdut graiul. Iar sincopa aceasta neprevăzută a dat tăcerii o elocvență cu atât mai teribilă. Tot astfel se întinde o nelinișitoare acalmie în natura paralizată de panică înainte de a se dezlănțui cloacanele.

– Și să mai spui că e magistrat, dragă Doamne! explodă călătoarea cea voluminoasă când își recăpătă, în sfârșit, glasul surprinzător de subțire și ţuierat printre buze, cum

țiuie expirând o supăpă plesnită. Tocmai cele ce vorbeam noi! Iată în a cui pază încredințea statul averea și onoarea noastră în ziua de azi! Altfel era pe vremea lui bietu Iorgu...

— Magistrat? pufni cealaltă, osoasă și cu nasul prelung. Arată a magistrat cum arăt eu a mitropolitul Pimen, scumpă doamnă! Poate pretinde, oare, cineva una ca asta?

Scumpa doamnă recunoscu fără ezitare că tovarășa ciolănoasă de compartiment nu arăta a mitropolit, deși pălăria-i înaltă aducea leit cu tiara preacuvioșilor vădici.

— Așa că mai va cu magistratura lui! trase imediat concluzia stăpâna tiarei, dănțuită în echilibru instabil pe frunte la fiecare icnire a macazurilor. Magistratura cere ținută, scumpă doamnă, demnitate... Nu-i de nasul tuturor zănaticilor de pe lume. Ei, din partea mea, n-aș pune mâna pe cruce să jur că n-a fost cine știe ce pungaș d-ăştia, de trenuri, cum s-au ivit de la un timp încوace. Avea ceva pe suflet... Prea nu-și mai găsea astămpăr locului!...

Amândouă și-au pipăit instinctiv poșetele depuse orizontal pe genunchi.

Au verificat din ochi numărul geamantanelor, cutiilor și pachetelor.

Au răsuflat ușurate.

Nu lipsea nimic din inventar.

Li s-a părut că au scăpat de o mare primejdie, cu toate că întreg drumul nici nu se clintiseră din compartiment, făcând strajă prețioaselor buclucuri, pe când presupusul pungaș de tren se vânzolise ieșind pe culoar, scoțând capul pe ferestre, să aspire răcoarea nopții de mai,

coborând în gări să cumpere gazetele și revistele ilustrate acum lepădate vraiște într-un ungher. La această pradă luând aminte, venerabila pensionară care se știa că nu arată a mitropolit se ridică să exproprieze teancul de foi.

Căngile degetelor se lungiră și se încovoiau straniu. Pielita mâinii tremura gelatinos pe nodurile vinelor ca o mănușă prea uzată și largă. Sub pleoapele de gutaperca, privirea căptăse ceva avid și fricos: poate în patima senilă care o împingea să culeagă petece de hârtie, ca o emoție suplimentară, se amesteca și teama să nu se întoarcă proprietarul de drept al maculaturii ca să-o surprindă asupra faptului.

Dar pe Sergiu Miclăuș nu-l băteau asemenea griji și sadice satisfacții. Era departe, în celălalt capăt de wagon, unde lupta voinicește din coate să-și deschidă cale spre ieșire.

Nerăbdare lipsită de rost, totuși irezistibilă.

După doi ani de exil și de pocăință nu-l aștepta nicio bucurie în Capitală. Dimpotrivă, îl chemase o telegramă la o înmormântare, iar în trenul de linie secundară se urcase pe la amiază, cu sufletul copleșit de mâhnire și cu ochii neguroși. Acestea le uitase treptat; se desprinseră de el. Se măcinaseră pe măsură ce distanța se scurta. Când a schimbat wagonul în stația de încrucișare a Brașovului, ritmul trenului accelerat s-a transmis insinuant în pulsăția arterelor. Uitase telegrama din buzunar, nodul uscat din gâtlej, condoleanțele de rigoare, repetate ca un rol dificil. Vie și din ce în ce mai năvalnică, se deșteptase o barbară însetare de viață, inexplicabilă presimțire că

se apropiie un eveniment unic, decisiv și providențial, hărăzit să însemne începutul unui alt capitol într-un destin omenesc. Sângelile îi zvâcnea cu o șuvoire plăcută în tâmpale, îi vibra în timpan, îi juca priveliștile înaintea ochilor într-o irizație care transfigura realitatea, întocmai ca atunci când se simțea amețit după întâile pahare sau după primele mize volatilizate la masa cu postav verde celălalt Sergiu Miclăuș, de acum doi ani, pornit prea repede pe povârnișul pierzaniilor.

De astă dată, senzația era nevinovată. N-au fost iroșite-n van îndelungile luni de surghiun și de expiere la care s-a resemnat mai puțin din buna sa voie și mai mult din a altora voie într-o dimineață de sumară judecată cu neamânătă osândă.

Băuse dintr-un izvor salubru, cu apă vie. Nesațiul era al unui convalescent, întors cu ochii puri și cu sângele regenerat acolo de unde-a plecat cu privirea istovită în pământ, cu inima de iască și cu gura amară.

Și cu această proaspătă energie împingea acum burta elastică a unui pasager corporulent, făcându-și scut sprințen din valiză.

Călătorul roti peste umăr ochi globuloși de apopletic.
Voi să spună ceva, pâcnind mâños pe nări.

Renunță, poate fiindcă medicul îi recomandase să evite prilejurile de enervare.

Se răsuci calmat, dar ferm, astupând cu giganta-i făptură culoarul îngust, ca un dop de călți ud și prea gros înțepenit în țeava unei puști de soc. După salturile cefei

învălurate, Sergiu Miclăuș încelese că uriașul se înveselea lăuntric. Îl încercări spite bizare. Ce-ar fi, bunăoară, să-l înțepe cu un ac în ceară? S-ar dezumbla poate, țiuind ca un balon de gumă ori ca fluieratul printre buze al doamnei din vagon când se scandaliza de noua curbă a pensiilor. Ca să-l înțepe, ar fi avut, însă, nevoie de-un ac. Se gândi să-l ciupească sau să-l gâdile. Din spate, însă, alți pasageri nerăbdători îl prinseră în teasc, paralizându-i mișcările.

Trenul se opri, iar Sergiu Miclăuș fu astfel ferit de spitele ghidușe și cu totul incompatibile cu demnitatea unui magistrat stagiar, respectat de-un târg întreg și notat cu elogii maxime în fișă de la ministerul zeității legate la ochi.

Colosul de adineaori își savura anticipat răzbunarea. Îi administra o lecție în felul său, fără să calce prescripțiile medicului. Nu mai părea grăbit și nervos. Barând ieșirea, găsise momentul oportun să-și șteargă nădușeala cu batista și să confrunte ceasornicul de buzunar cu ornicul gării. Încredință geamantanul unui hamal ales din înaltul sociului, după o lentă și matură chibzuință de fizionomist, tuși și scuipă lat, coborî agale.

După el, Sergiu Miclăuș zvâncă pe peron, expulzat în spațiul gol de presiunea călătorilor de la spate.

Sări, simți sub talpă o dezagreabilă rezistență, vie și elastică, în locul asfaltului dur.

N-avu când să-și dea lămurit seamă că a călcat pe un vârf de pantof feminin și să-și ceară iertare, căci un vagonet de bagaje se năpusti asupra sa cu voios huruit de roți.

Făcu un salt de panteră în lătuři.

Își întrevăzu numai o clipită victimă. O domnișoară – după statură mai degrabă o școlăriță – sărind comic într-un picior, ca elevele obraznice când joacă șotronul în stradă și scot limba la trecători. Își ținea vîrful pantofului cu mâna; obrazul i se crispase de durere; puhoiul dezlănțuit din vagoane o balansa încoace și încolo, o târa tumultuos, până ce fetișcana se ancoră de un stâlp și rămase să-și aline suferința, cum se mângâie pisicile singure în locul unde au fost lovite.

Vag, în cugetul lui Sergiu Miclăuș flutură intenția caritabilă să se apropie și să debiteze cuvenitele scuze. Se răzgândi: o școlăriță nu merită mofturile rezervate numai unor mai impozante și coapte reprezentante ale sexului slăvit de poeti și maltratat de codicele lui Napoleon. Cu o virilă, spartană insensibilitate, îi întoarse, aşadar, spatele și, despicând multimea cu pavăza valizei, se avântă spre ieșire.

Celealte peroane erau pustii, luminate zgârcit într-o vastitate sonoră și lugubră de gară provincială.

După întârzierea de două ceasuri, în câmp, pricinuită de deraierea unei garnituri de marfă, acceleratul turbura un orar mort, fără plecări și sosiri. Hamalii răspundeau somnoros la chemări; impiegații circulau, căscând să-și strămute fălcile. Portarii hotelurilor renunțaseră la aștepțare. Numai pasagerii treziți din moțăială, coborâți buimaci din vagoane, se răzbunau pe îndelunga imobilitate, îmbulzindu-se cu o frenzie contagioasă, ghiontindu-se subit, învrajmășiți, grăbindu-se să-și uzurpe unul altuia locul sub lună și stele. Sergiu Miclăuș înțeși și el pașii, bănuind că afară se dă un asalt nemilostiv vehiculelor.

Bănuială întru totul întemeiată.

Ajuns pentru a asista la plecarea ultimului taxi, de unde îl fulgeră întorcând capul tovarășa ciolănoasă din compartiment, cu tiara de vîlădică zgâlțită pe creștet și cu mâna apăsând la piept trofeul de gazete și reviste ilustrate, într-un gest de primadonă rănită. Nu se grăbise, nu se înghesuise pe culoar, și totuși a ajuns înaintea lui.

Mental, cu o promptitudine oarecum profesională, Sergiu Miclăuș imagină o reconstituire la fața locului. În vreme ce el se potinse cu nasul în ceafa uriașului candidat la dambla, venerabilele pensionare coborau foarte cuminte prin celălalt capăt; cu dreptul primului ocupant recunoscut de pravila giților, se instalau în automobilele jinduite de o dusină de întârziăți; iar această amară bancrută a precipitării și nechizuitei sale strategii l-a făcut pe Sergiu Miclăuș să bombănească în sine câteva epitete de neaoș autohtonism la adresa namilei care i-a tăiat calea.

O slabă consolare îi ogoi aleanul când a descoperit că uriașul împărtășea aceeași soartă. Aștepta și dânsul, flancat de hamal, tamponându-și sudoarea cu batista desprăturită și rostogolind privirea din nou apoplectică peste capete, spre orizontul deșert al bulevardului.

Prin contrast, scara din dosul Gării de Nord avea o înfățișare pitorească și animată, ca la sosirea unui grup de emigranți cuprinși dedezorientare într-o patrie nouă și ostilă, care nu-i accepta.

Printre lăzi, panere și suluri de pleduri vărgate, femeile gesticulau cu umbrele; copiii cu somnul întrerupt se aşezau

morocănoși să scâncească; bărbații se agitau inutil. Cățiva hamali abandonaseră bagajele, depărtându-se să iasă în calea taxiurilor și birjelor rătăcite pe undeva, fără țintă și fără speranță unor himericici clienți la această oră de noapte.

Când unul mai ișteț, ori numai mai norocos, se întorcea pe scara unui vehicul, se înălța o clamoare de invidie și suspiciune în gloata urgisiștilor de destin.

Femeile își mustrau bărbații că au ales un hamal bleg; soții răspundeau răstit cu aluzii la alte dispute conjugale mai vechi; copiii, cuprinși de un brusc elan al inițiativelor temerare, săreau, oferindu-se să plece în aventuroasă expediție. Precocele argonaut trecea direct de la vorbă la faptă. O rupea la goană, împiedicându-se în bastoane și călcând bătături. Glasul și umbrela maternă îi rețeau avântul. Cățiva mucaliți făceau glume, și toți fumătorii aprinseseră țigările, pregătindu-se pentru zăbavă lungă.

Cu o remușcare târzie, Sergiu Miclăuș observă apariția victimei sale, alignind¹ de un picior și căutând cu panică în ochi hamalul dispărut cu bagajele.

Încruntând sprâncenele sub basca bleumarin, încercă un apel fără convingere:

– Tregher!² Treizeci și trei!

Pronunță cu o graseiere delicioasă și copilărească:

– Thegheh! Theizeci și thei!

Tregher! Treizeci și trei! îi sări într-ajutor Sergiu Miclăuș, alăturându-se de ea cu un surâs smerit și săgalnic.

Nu era o fetiță. Se înșelase. Numai o miniatură încântătoare de femeiușcă. O domnișoară în toată puterea cuvântului, cu toate atrubutele sexului: cornițele sănilor mici împungând mătasea bluzei, mijlocul mlădiu cambrat în cingătoarea de lac, buzele de roșul vișinei coapte. Si ce gene răsucite și lungi!

Victima făcu doi pași spre stânga. Îl măsură cu severitate din tălpi în creștet. Se întoarse pe jumătate, ostentativ, chinuind nervos între degete o poșetă de dimensiuni exagerate față de minuscula făptură a tanagralei în veșmânt model 1934, sezonul de primăvară. Sergiu Miclăuș nu se arăta intimidat de glaciala primire. Cu glas de stentor, detună, făcând să tresără și să se răsucească spre el toate privirile emigranților:

– Treizeci și trei! Hamal! Treizeci și treei!

– Acilea suntem, conașule! răspunse un tregher mărunt și spânatic, cumpănindu-se între două geamantane enorme. Acilea suntem, domnișoară!

¹ De la *a aligni* (reg.) – a simți un rău, o slăbiciune; aici, cu sensul de: suferind, șchiopătând

² De la *Träger* (germ.) – hamal

Semăna cu furnica harnică din gravurile abecedarului, târând o povară de două ori mai mare ca dânsa.

– Unde-mi umbli, Tacke? Unde te-ai evaporat, infamule, cu garderoba de nuntă a domnișoarei, hai?! urmă Sergiu Miclăuș, trăgând cu coada ochiului să surprindă un zâmbet împăciuitor pe buzele de culoarea vișinei coapte.

Zâmbetul nu se ivi.

„Și pe drept cuvânt! recunoscu amar Sergiu Miclăuș. Fac hazuri mai tâmpite ca un autentic hamal!“

În schimb, hamalul arăta vădite semne de mirare. Apropiindu-se, se eliberă de sarcina celor două geamantane și căută să dezlege enigma:

– De unde știi dumneata, conașule, că mă cheamă Tacke?

Sergiu Miclăuș strânse din umeri cu o superioritate blazată, perseverând în seria „hazurilor tâmpite“, cum îl apuca uneori o demonică atracție a vulgarității:

– Mă privește personal, onorabile Tacke!... De unde știi că te cheamă Tacke 33 ar putea să ți-o spună domnișoara, logodnica mea, dacă n-ar fi necăjită, fiindcă a călcat-o mai adineaori pe vârful pantofului un mizerabil individ, care nici nu și-a cerut iertare. Toate le știi, Tacke... (se plecă, șoptind confidențial) fiindcă eu sunt Kama-Brahmin, fachirul indian, dacă ai auzit, care ghicește trecutul, prezentul și viitorul în stele, drojdie, palmă și cărții...

Hamalul surâse cu neîncredere. Nu găsea ce să răspundă acestui vesel călător și la asemenea năstrușnice năzbâtii. Dar victimă lui Sergiu Miclăuș, cu buzele strânse și

cu o cută îngustă între sprâncene, părea că n-a auzit și că nu are de ce se înveseli. Bătea cu necaz din vârful piciorului valid. Se uita în altă parte. Pielița brună se învăpăiașe și o adiere ușoară îi flutura lin un cărlionț de păr.

Tacke 33 își reveni la simțul datoriei. Spuse:

– Rămâi dumneata atunci cu domnișoara acilea, că eu mă duc înainte, să dau peste un otomobil. Altfel, vă apucă ziua, și-ți fi grăbiți, de... cum suntări logodnicii...

Spuse și nu așteptă încuvințare, luând-o grăbit la picior.

Delicat, Sergiu Miclăuș aşeză valiza de-a curmezișul peste cele două geamantane. Din fugă descifră incomplet un nume pe cartea de vizită prinsă în rama de piele.

Rosti, schimbând pardesiul de gabardină de pe un braț pe celălalt și admirând cu exagerată înduioșare grupul bagajelor:

– Privește, domnișoară Gina! Parcă se cunosc de când lumea, își pierduseră de știre și s-au regăsit. Nu-și întorc spatele, nu se uită urât, nu mușcă, nu-și arată dinții. Sunt sigur că în limba lor își destăinuiesc la ureche foarte palpitante impresii de voiaj.

Domnișoara Gina nu mușcă, nu-și arăta dințișorii, întoarse, însă, cu totul umerii mici și ceafa cu aramii șuvițe vibratile sub bască. Sergiu Miclăuș descrise un semicerc și-i apăru în față, scoțând pălăria și salutând cu grație emfatică de *caballero mexican*:

– Domnișoară Gina, domnișoară Gina, hai să închelăm armistițiul! Altfel, se uită lumea curios la noi, ca la